

Ngày v̄ âm th̄ m

Tác Giả: L.m Cao Văn Lū n

Thứ Bảy, 03 Tháng 12 Năm 2011 05:24

Lâu đài Fontainebleau, n̄ i dī n ra
H̄ i ngh̄ Pháp-Vī t năm 1946

Sū t hai ngày cū i cùng, c̄ H̄ không ra kh̄ i phòng. Ông Moutet, b̄ tr̄ ng b̄ Thū c Đ̄ a có đ̄ n thăm c̄ H̄ m̄ t l̄ n cū i cùng, hình nh̄ do l̄ i yêu c̄ u c̄ a c̄ H̄ đ̄ thu x̄ p chuȳ n tr̄ v̄ Vī t Nam c̄ a c̄ . Ngày 17 tháng 9 c̄ H̄ âm th̄ m r̄ i Ba-Lê.

Anh em Vī t kī u có tính chuȳ n tī n đ̄ a c̄ , c̄ vài đ̄ i dī n đ̄ n ḡ p c̄ trình bày vī c đó.

Vài đ̄ i dī n khác tī p xúc v̄ i ban Nghi l̄ b̄ Ngō i Giao và b̄ Thū c Đ̄ a nh̄ ng đ̄ c cho bī t là ngày v̄ c̄ a c̄ H̄ ch̄ a đ̄ c tī yt l̄ . H̄ h̄ n l̄ n n̄ a là lúc nào có vī c gì, s̄ tin cho các Vī t kī u. Phái đoàn lên xin ḡ p c̄ H̄ cũng không đ̄ c tī p, nḡ i th̄ ký nói c̄ H̄ m̄ t không mū n tī p khách. Ch̄ ng trình đ̄ a tī n vì th̄ không thành.

Ngày 18, anh em Vī t kī u hay tin c̄ H̄ đã r̄ i Ba-Lê đi Toulou. C̄ H̄ r̄ i Ba-Lê có v̄ âm th̄ m và v̄ i vàng. V̄ n̄ c̄ trên m̄ t tī u đ̄ nh c̄ a H̄ i quân Pháp, chī c Dumont d'Urville. Có nḡ i k̄ l̄ i r̄ ng lúc b̄ c lên chī c tàu Dumont d'Urville c̄ H̄ l̄ ng l̄ đi qua hàng th̄ y th̄ dàn chào, l̄ ng l̄ b̄ t tay các nhân viên b̄ Ngō i Giao và b̄ Thū c Đ̄ a Pháp, không nói m̄ t tī ng. Các sĩ quan trên tàu Dumont d'Urville v̄ sau k̄ l̄ i r̄ ng, lúc tàu ra kh̄ i, nét m̄ t c̄ H̄ tr̄ l̄ i bình th̄ ng, đôi lúc t̄ i vui, tuy lúc nào cũng có v̄ tr̄ m nḡ m, t̄ l̄ . Th̄ ng nh̄ ng bū i sáng s̄ m, và chī u, c̄ lên đ̄ ng trên boong tàu nḡ m c̄ nh mây n̄ c̄ mênh mông, h̄ t nh̄ m̄ t thì sĩ tìm v̄ n th̄ trong c̄ nh tr̄ i đ̄ t v̄ y. Trong các b̄ a ăn, c̄ H̄ nḡ i chung v̄ i các sĩ quan c̄ a chī n h̄ m, trong s̄ này có m̄ t v̄ linh m̄ c tuyên úy. Bấy gī thì c̄ linh hō t, bui b̄ nói chuȳ n v̄ i m̄ i nḡ i.

C̄ H̄ đem v̄ n đ̄ hī n h̄ u c̄ a thiên Chúa ra tranh lū n v̄ i linh m̄ c tuyên úy. Câu chuȳ n con gà và cái tr̄ ng đ̄ c mang ra, và c̄ H̄ nh̄ t đ̄ nh không ch̄ p nh̄ n co m̄ t con gà hay m̄ t cái tr̄ ng đ̄ u tiên đ̄ c Thiên Chúa t̄ o đ̄ ng. Ý c̄ H̄ không ph̄ i tranh lū n đ̄ đi đ̄ n k̄ t lū n, mà ch̄ tranh lū n đ̄ cho vui câu chuȳ n trong b̄ a ăn.

Có nháng lúc cä Hä đi hät mäi näi trong tàu, ngäi läi nói chuyän väi các thäy thä. Cä Hä täng hiäu län làm bäi tù, cä quen đi biäm, quen thuäc đäi säng trän tàu biän, cho nên cä nói chuyän väi các thäy thä nhä là mät thäy thä già kinh nghiäm väy.

Tôi và các anh em Viät kiäu ä Pháp lúc đó, näu đä cä biät các đäu này cũng qua nhäng tin truyän miäng, nhäng tin trên báo chí Pháp mà thôi. Dĩ nhiên là chúng tôi hät säc tò mò muän biät mäi viäc cä Hä làm hay mäi viäc gì xäy ra cho cä Hä, vì đó näu có mät anh em nào có tin gì, hay đäc đäc viäc gì trên báo liên quan đän cä Hä, thì läi đi nói väi nhau, chuyän cho nhau xem.

Nhäng chuyän vä sau đó thì báo chí Pháp có đäng läi, nhä chuyän cä Hä gäp cao äy Pháp là ông Diäm'Argentlieu trên thiät giáp häm Suffren, neo ngoài khäi vänh cam Ranh, ngày 18 tháng 10. Sau cuäc gäp gä và vào buäi chiäu, ngäi i Pháp mäi mät sä ký giä Pháp và Viät Nam đän đä mät cuäc häp báo trên chiän häm Suffren. Lúc mät chiäc tiäu đänh chä các ký giä tä Cam Ranh ra cäp vào chiän häm Suffren, thì cä Hä đäng ngay trên boong tàu gän cäu thang, đäa tay väy chào.

Trong cuäc häp báo, cä Hä và cao äy Pháp D'argenlieu ngäi bên nhau. Nét mät D'argenlieu nghiäm nghä, mät cau läi, mät đäm đäm nhìn cä Hä. Trong lúc đó thì cä Hä cäi cät, đäa giän väi các ký giä. Cä quay qua ngäi i này, ngäi i nä, häi han vä xä sä vä nghä nghiäp cäa hä. Cä Hä có trí nhä phi thäng. Cä ä Pháp lâu năm, thäo nhäng thä âm, hiäu ränh nhäng täp quán täng đäa phäng, nhäng đäc đäm cäa täng vùng näi cä Pháp. Vì đó cuäc häp báo trän nên mät cuäc phiäm luän rät vui vä.

Sau mät lúc nói chuyän phiäm vui väi các ký giä, cä Hä chính thäc vào vän đä, nói räng báo chí Viät Pháp đã tä ra quá khó tính, quá nghiäm khäc đät nhiäu đòi häi vào häi nghä Fontainebleau. Cä mô tä sä säi häi nghä Fontainebleau và nói sä läi cä vä nhäng đäm chính cäa thäa äc 14 tháng 9, chäa phäi là đã kät thúc đäc mäi vän đä tranh luän mà chä mä đäu cho mät cuäc thäng thuyät lâu dài, thäng xuyên.

Cä häa sä mä mät häi nghä mäi vào tháng giäng năm 1947, và lúc đó nhäng vän đä chäa đäc giäi quyät sä đäc đäm ra thäo luän.

Ngày và âm thanh

Tác Giả: L.m Cao Văn Luận

Thứ Bảy, 03 Tháng 12 Năm 2011 05:24

Đã đọc D'argenlieu có vẻ không muộn cho cậu nói quá nhiều về hòa hiệp hòa nghị sắp tới, cậu ngang lòng cậu H, trớ trêu tuyên bố rằng những cuộc thanh trừng thực tế qua là một bước quan trọng trên con đường đi đến sự thanh hiệp hòa giữa hai chính phủ, hai dân tộc.

Một số kiến quan trọng xảy ra vào cuối cuộc họp báo đó, đã có các báo Pháp chú ý đến bài, đăng lên thành tit lên trang nhất.

Sau khi nghe D'argenlieu tuyên bố trớ trêu những vớ vẩn xong, cậu H đã đứng lên, bước lên gần D'argenlieu và giữa lúc chưa ai biết chuyện gì xảy ra, thì cậu H ôm chầm lấy D'argenlieu, như hai anh em thân thiết, hay như hai người bạn cũ tri. Dĩ nhiên hình ảnh như vậy đã có các nhiếp ảnh viên ghi lại trong phim của họ, và hôm sau đã có đăng rõ ràng trên báo.

Nhìn bước như, chúng tôi Ba-Lê cũng thấy rõ nét mặt ngạc nhiên khó chịu đến là buồn cười của D'argenlieu. D'argenlieu không còn có thể làm nghiêm túc của, cho nên ông tức tức, đưa tay ôm cậu và cảnh này kéo dài có đến hơn một phút.

Cậu H theo chỉ dẫn của Suffren ra Hội Phòng, trong lúc các ký giả Pháp kẻ trên máy bay của quan Cao ủy D'argenlieu trở vào Sài Gòn. Tàu cập bến Hội Phòng ngày 23 tháng 10. Quang cảnh đón tiếp của Hội Phòng thì dĩ nhiên là những người Việt Nam nào đó lúc bấy giờ đứng còn như. Tôi chỉ đọc bài qua những bài tường thuật của báo Pháp, và báo Cựu Quốc đã có ghi ở Hà Nội sang Pháp vài tuần sau đó. Sự cảm động thanh xót và một chút ý thức hài hước làm tôi chú ý và thần phục của H về cái tài tài của những sự thật bất ngờ biến thành sự thành công. Trên thực tế, hòa nghị Fontainebleau và thanh của 14 tháng 9 là một thất bại ngoại giao lớn nhất, đau nhất cho cậu H, và cho Việt Nam.

BÊN GIÒNG LỊCH SỬ 1940 - 1965

Hội ký, Tác giả: L.m Cao Văn Luận